

ПРОГРАМ РАДА¹
ISS/KS C164
Механичка испитивања метала

Овај програм рада усвојен је на седници комисије која је одржана у периоду од 10. новембра до 20. новембра 2015. године, а одобрио га је Стручни савет за опште области стандардизације на седници која је одржана 16. децембра 2015. године.

Увод

Стручни рад Института за стандардизацију Србије (у даљем тексту: Институт) у појединачним областима стандардизације одвија се у комисијама за стандарде и сродне документе (у даљем тексту: комисије за стандарде), које су основна техничка радна тела. По потреби, ради извршавања појединих задатака из својих делокруга, комисије за стандарде могу образовати радне групе, као и друга стална и повремена радна тела.

На основу члана 78. и 79. Статута Института и тачке 4. *Интерних правила стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде*, Комисија за стандарде KS C164, *Механичка испитивања метала*, припрема стандарде из области метода за механичка испитивања метала (као што су: испитивање тврдоће, жилавости, замора), укључујући верификацију и калибрацију опреме која се користи за утврђивање својстава металних материјала

Комисија за стандарде KS C164, *Механичка испитивања метала*, образована је Решењем број 2502/11-21-02/2011 од 07.12.2011. године, на основу Предлога одлуке за образовање комисије за стандарде и сродна документа коју је донео Стручни савет за опште области стандардизације бр. 3056/59-20-02/2011 од 30. новембра 2011. године. У складу са тачком 1. Решења о образовању комисије за стандарде и сродне документе, област рада ове комисије за стандарде је стандардизација у области механичких испитивања метала. Комисија прати рад Техничког комитета ISO/TC 164, *Механичка испитивања метала*, Међународне организације за стандардизацију (ISO) и Техничког комитета ECISS/TC 101, *Механичка испитивања метала*, Европског комитета за стандардизацију (CEN).

1. Пословно окружење

1.1 Опис пословног окружења

У оквиру ове комисије углавном се преузимају европски и међународни стандарди као српски стандарди. Такви стандарди за механичка испитивања метала треба да олакшају међународну трговину на светском нивоу.

У складу са намером Републике Србије да се што пре интегрише у Европску унију, у току је процес усаглашавања националног са европским законодавством који се врши преузимањем директива које још нису транспоноване у наш правни систем, као и усаглашавање (хармонизовање)

¹ Приликом превођења на енглески језик треба користити израз „business plan“.

српских стандарда са европским стандардима (EN) и истовремено повлачење српских стандарда који су у супротности са европским стандардима и имају исте предмете стандардизације.

Задатак ове комисије за стандарде је да врши усаглашавање српских стандарда са међународним и европским стандардима, и то њиховим преузимањем као националних. Осим тога, приликом преузимања европских као српских стандарда морају се повући сви национални стандарди који се односе на исте области стандардизације.

Заинтересоване стране у области рада ове комисије су:

1. релевантни органи државне и локалне управе,
2. универзитети,
3. произвођачи опреме и средстава за механичка испитивања метала,
4. произвођачи сировина,
5. лабораторије за механичка испитивања метала,
6. корисници услуга,
7. остале заинтересоване стране.

1.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

Тренутно нема расположивих информација колико тачно акредитованих лабораторија за механичка испитивања постоји у Србији јер поред независних лабораторија постоје и многобројне у оквиру производних погона. Акредитоване лабораторије располажу и одговарајућом опремом за примену метода за механичка испитивања метала.

У земљама ЕУ нема расположивих информација о економском аспекту механичких испитивања метала.

Квантитативне показатеље пословног окружења тешко је дати јер се Комисија KS C164 више усмерава на доношење стандарда из области метода испитивања механичких својства метала, а мање на евалуацију или квалитет самих метала. Већина производне индустрије користи металне материјале на различите начине, при чему произвођач треба да провери механичка својства материјала током производног процеса, и сходно томе мора да се ослони и на стандарде за механичка испитивања метала. Из тог разлога, утицај стандарда које је припремила Комисија KS C164 односи се на цео сектор прерађивачке индустрије.

Стандарди из надлежности Комисије KS C164 користе се у пословном окружењу Србије. Стандарди, техничке спецификације и технички извештаји чине основу за производне и комерцијалне послове. Пошто су стандарди из надлежности Комисије KS C164 у релативно широкој употреби, неопходно је њихово редовно преиспитивање и одржавање. Сукцесивни развој нових метода испитивања или побољшање постојећих метода испитивања захтева додатно и континуирано праћење тржишта ради понуде одговарајућих савремених стандарда. Корисници објављених и будућих стандарда и сродних докумената Комисије KS C164 су из индустрије, као и институти, лабораторије за механичка испитивања метала, акредитоване лабораторије, институти за стручно оспособљавање за механичка испитивања метала, релевантна министарства које доносе прописе итд.

1.3 Захтеви тржишта

Основни правац рада Комисије за стандарде KS C164 јесте да прати тржишне трендове и непрекидно ради на преиспитивању и одржавању, као и доношењу нових стандарда из свог делокруга рада.

Комисија за стандарде KS C164 суочава се са све већом потражњом српских стандарда на српском језику који за основу имају међународне и европске стандарде у оквиру поменутог делокруга рада.

1.4 Аспекти животне средине

Доношење и примена националних стандарда из ове области могу имати повратни ефекат у односу на заштиту животне средине кроз рационализацију постојећих утицаја и средстава заштите.

Примена појединих метода за механичка испитивања метала захтева и коришћење хемикалија као средстава за испитивање, од којих су неке штетне и могу да утичу на загађење животне средине. Да би се то избегло, сви корисници ових средстава морају се придржавати Закона о хемикалијама и пратећих правилника који се базирају на стандардима из области заштите животне средине.

2 Очекиване користи од рада Комисије

Стандарди донесени у оквиру Комисије KS C164 јесу терминолошки стандарди, стандарди за опрему и стандарди из области метода за механичка испитивања метала (као што су: испитивање тврдоће, жилавости, замора), укључујући верификацију и калибрацију опреме која се користи за утврђивање својстава металних материјала.

Очекивани резултати рада Комисије су:

- усаглашавање националних стандарда са европским и међународним стандардима;
- подршка националном законодавству;
- олакшавање веза између произвођача, потрошача и органа надлежних за контролисање и испитивање.

Кроз примену српских стандарда који за основу имају европске стандарде очекује се да се изврши рационализација средстава и материјала који се користе у овој области и истовремено испуне битни захтеви у погледу безбедности и сигурности производа, тако да на тај начин израђени производи буду конкурентни у погледу квалитета на европском тржишту.

Такође, применом српских стандарда из ове области очекује се унапређење нивоа квалитета производа и услуга домаћих произвођача, као и проходност ка европском тржишту, на којем до сада нису били довољно заступљени.

Такође, примена ових стандарда обезбедиће здраву конкуренцију домаћих и страних фирми и на домаћем тржишту, што ће довести до уравнотежења цена и односа цена–квалитет у корист купаца као крајњих корисника.

3 Заинтересоване стране

Комисију за стандарде KS C164 чине експерти из: индустрије, акредитованих лабораторија, лабораторија за механичка испитивања метала, института, образовних институција за стручно оспособљавање за механичка испитивања метала итд.

Све заинтересоване стране у Републици Србији позване су да узму учешће у раду ове комисије, уз обезбеђење равноправног учешћа и заступљености свих заинтересованих страна. Могуће је и учешће у статусу посматрача, под одређеним условима који су утврђени *Интерним правилима стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе.*

4 Циљеви и стратегије за остваривање циљева Комисије

4.1 Дефинисани циљеви

1. Усвајање приоритетних стандарда из области механичких испитивања метала на начин предвиђен *Интерним правилима стандардизације – Део 1: Доношење, објављивање, одржавање, преиспитивање и повлачење српских стандарда и сродних докумената.*
2. Усаглашавање националних са европским стандардима њиховим преиспитивањем и доношењем одлуке о повлачењу оних стандарда који су у супротности са европским.
3. Заступање националних интереса у области рада Комисије пред одговарајућим европским и међународним комитетима за стандардизацију путем учествовања српских стручњака и експерата у раду ових техничких комитета.

4.2 Стратегије за остваривање циљева

Остваривање циљева KS C164 заснива се на дефинисању приоритета рада Комисије, а то су преузимање и усвајање европских стандарда и праћење рада Техничког комитета ECISS/TC 101, *Механичка испитивања метала*, Европског комитета за стандардизацију (CEN). У случају када не постоје европски стандарди и сродни документи из области рада Комисије за стандарде, она може да донесе одлуку о преузимању међународних стандарда и сродних докумената Техничког комитета ISO/TC 164, *Механичка испитивања метала*.

Постоји тенденција да се преведе што већи број стандарда на српски језик, при чему предност имају терминолошки стандарди.

У процесу имплементације стандарда неопходна је сарадња са Министарством привреде и координација заједничких активности.

Овај програм рада може да се допуњује и ревидира према потребама рада Комисије.

5 Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада

- Непостојање одговарајућих националних стандарда на српском језику изискује додатне напоре и средства који су ван области рада комисије за стандарде и Института.
- Недостатак финансијских средстава онемогућава обезбеђење одговарајућих превода и упућује на преузимање стандарда методом проглашавања, што умањује значај ових стандарда у пословном окружењу.
- Недовољно учешће стручњака у доношењу српских стандарда.
- Нередовно долажење чланова комисије на седнице, што може довести до одступања од плана доношења стандарда.
- Незаинтересованост стручне јавности за учешће у јавној расправи и достављање примедби у вези са предлозима нацрта српских стандарда који се стављају на јавну расправу.

6 План активности

Активности Комисије KS C164 у наредних пет година треба ускладити са годишњим плановима рада, при чему је потребно спровести и следеће:

- покренути ревизију стандарда (одредити датуме преиспитивања) за 2015. годину и, ако је потребно, започети са њиховом ревизијом и извршити потребне модификације;
- покренути усвајање најважнијих стандарда на српском језику који су већ усвојени методом проглашавања или прештампавања, као и пратити рад техничких комитета ECISS/TC 101 и ISO/TC 164;
- наставити са усвајањем стандарда на српском језику према потребама заинтересованих страна, као и са преиспитивањем стандарда за следеће три године и, ако је потребно, почети ревизију или извршити потребне модификације.

7 Корисни линкови за све наведене активности

Постојећи или будући чланови Комисије могу се информисати преко следећих линкова:

<http://www.iss.rs/>

http://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:7:0:::FSP_ORG_ID:733642&cs=14BA103751C289759D79531BE065B6A8D

http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=53550